

PTT december 1989

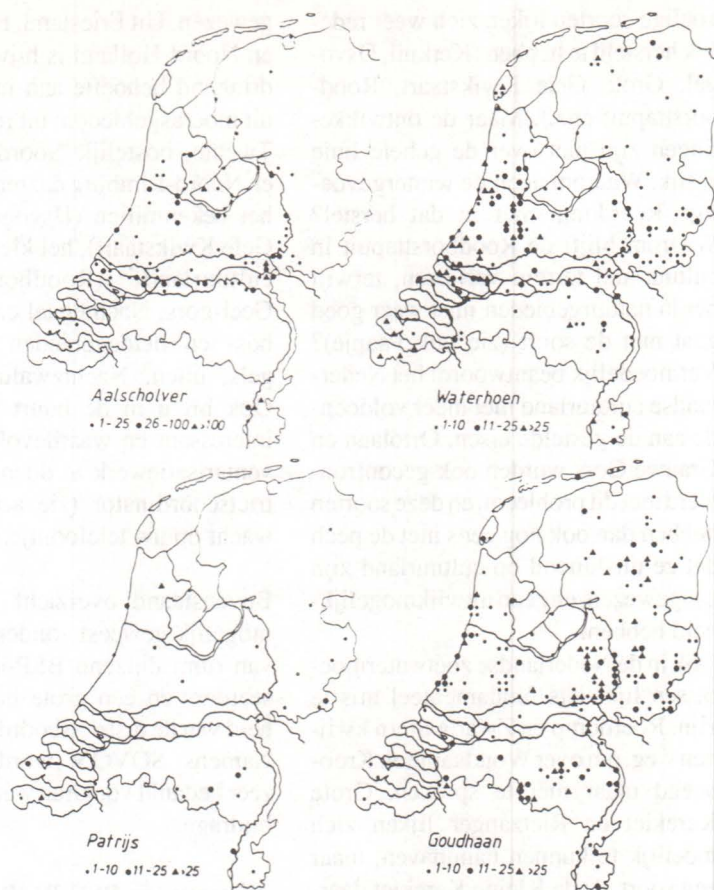
De PTT-telling in december 1989 vond plaats onder minder aantrekkelijke weersomstandigheden dan haar voorganger in november. Op de nodige dagen was het nogal kil, somber en miezerig, omstandigheden die niet direct uitnodigen tot een verblijf in het veld. Gelukkig moet er heel wat gebeuren voordat PTT-tellers hun stek in de steek laten. In de eerste weken van het nieuwe jaar puilden de SOVON-brievenbus dan ook regelmatig uit van de telformulieren, en eind januari waren er 353 binnen. De verdeling over het land is af te lezen aan figuur 1. Hoewel er na eind januari nog wat formulieren zijn blijven binnendruppelen, lijkt de deelname sinds vorig jaar iets gedaald te zijn, overigens zonder dat dit rampzalige gevolgen heeft voor de betrouwbaarheid der indexen.

Waarschijnlijk zijn er erg veel vogels gezien. Het zachte winterweer in combinatie met het uitstekende weer tijdens het afgelopen broedseizoen lijken daarvoor een goede garantie te zijn.

Hoe verging het de invasiegasten waarover in de vorige nieuwsbrief gerept werd? De intocht van Zwarte Mezen, die in november al duidelijk over haar hoogtepunt heen was,

Figuur 1. PTT-routes december 1989. Kleine stip: 1 route, grote stip: 2 of meer.

Figuur 2. Aantallen per route van enkele soorten.

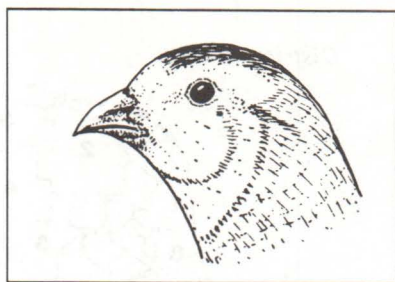
bleek nog verder te zijn weggeëbd. Blijkbaar zag het merendeel der Zwarte Mezen Nederland als eindbestemming niet zo zitten. Goudhannen daarentegen waren eind december nog volop aanwezig. Met een gemiddelde van 1070 exemplaren per 100 routes deed de decembertelling bepaald niet onder voor die van november. In het hele land werden nog Goudhaantjes waargenomen, zelfs in de IJsselmeerpolders, Zeeland en het Groene Hart van Holland. Grote aantallen werden vooral gemeld uit naaldbosrijke streken als Drenthe, de Veluwe, Oostelijk Noord-Brabant en het Rijk van Nijmegen, maar ook de aantallen in de duinen vielen beslist niet tegen. Dat de aantallen sinds november nauwelijks afgenomen lijken te zijn, mag een opmerkelijk feit worden genoemd voor een soort die door voedselkeuze en lichamelijke constitutie slecht bestand is tegen winters. Waarschijnlijk heeft het uitzonderlijk zachte winterweer er voor gezorgd dat er maar een geringe sterfte optrad.

De aantallen Waterhoentjes, die gedeimeerd werden door enkele stren-

ge winters halverwege de jaren tachtig, zijn zich dankzij het vrijwel uitblijven van vorst weer duidelijk aan het herstellen. Vooral langs de rivieren en in de waterrijke gebieden van West-Nederland worden vaak tientallen, soms honderden Waterhoentjes per route gezien. In de oostelijke helft van het land is de soort minder algemeen, al wordt ze tegenwoordig weer op vrijwel iedere route in de Achterhoek en Twente waargenomen.

Aalscholvers kunnen tegenwoordig overal langs de rivieren opduiken, tot in Zuid-Limburg toe. Ook van deze soort worden vooral langs het IJsselmeer en in de waterrijke gebieden van West-Nederland grotere aantallen aan het PTT-formulier toevertrouwd.

Met de Patrijs blijft het kommer en kwel. Na de prachtige zomer van 1989 hadden we stille hoop op veel en grote kluchten, maar helaas, nog geen 10% der tellingen leverde een troepje uiteenstuivende Patrijzen op. Vette aantallen zijn al helemaal passé. Leg de verspreidingskaart eens naast die van de getelde routes, en het zal duidelijk worden hoe dunnetjes

Patrijs (M. Knapen)

het langzamerhand met dit hoentje gesteld is.

Symptomatisch voor het zachte winterweer was het aantal ijsvogel-waarnemingen: 13 routes met ieder één exemplaar. Leuke waarnemingen waren er onder andere van Parelduiker (14 exemplaren), Krooneend (5), Zeearend (1), Roodhalsgans (2), Halsbandparkiet (12) en Bepijster (1). Van het Korhoen werden op twee routes in totaal 14 exemplaren gezien, een fors aandeel van de Nederlandse broedpopulatie, die uit ruim 30 hanen en een ongeveer even groot aantal hennen bestaat. Ook Raven waren volop present: op 12 routes werden 70 exemplaren gepuntransecteld.

Op dit moment (medio februari) zijn de februari-tellingen van start gegaan. Binnen een kwartier tijds kan een boeiende opeenvolging van grijze, gele en blauwe luchten worden bewonderd, wat aangeeft dat de kansen op een droge PTT-telling wisselend zijn. Hopelijk laat niemand zich afschrikken, want er is vermoedelijk het nodige te ontdekken. De temperaturen in de afgelopen weken zijn immers voortdurend onwinters geweest. Bovendien heeft een krankzinnige opeenvolging van vliegende stormen in januari en begin februari links en rechts heel wat bos omgewoeld. Hoe hebben de Goudhaantjes de weerselementen doorstaan? De eerste tellingen hebben nog geen records gebroken (wel de trapas van uw redacteur's fiets), maar de aantallen lijken ook niet dramatisch gekelderde. Kieviten, Veldleeuwen en Zanglijsters geven een voorjaarsachtig tintje. Het belooft, kortom, een goede telling te worden met veel vogels. Als het weer nu nog meezit, verwachten we een wagonlading telformulieren. Ze zullen in dank worden aanvaard.

Oproepen

Grauwe Ganzen gevraagd

Sinds 1973 ruien er tot 30.000 Grauwe Ganzen in de Oostvaardersplassen. Er zijn aanwijzingen dat de waterstand in dat gebied grote invloed uitoefent op de aantallen ruiers. Zo wordt de laatste jaren "omgekeerde ruitrek" waargenomen, waarbij Grauwe Ganzen voor de rui naar Nederland komen, maar binnen enkele dagen weer (moeten) verdwijnen naar elders, vermoedelijk vanwege voedselproblemen. Maarten Loonen onderzoekt dit fenomeen, en vraagt waarnemingen van trekkende Grauwe Ganzen tussen 20 april en 1 augustus. Graag vermelden: datum, tijdstip, plaats, aantal en vliegrichting. Oude waarnemingen zijn eveneens welkom. Medewerkers krijgen aan het eind van het jaar een overzicht van alle waarnemingen.

Adres: M. Loonen, Gedragsbiologie R.U.G., Postbus 14, 9750 AA Haren.

Gekleurmerkte steltlopers

In het voorjaar van 1990 wordt door de WIWO (Stichting Werkgroep Internationaal Wad- en Watervogel-onderzoek) een onderzoek gedaan naar de voorjaarstrek van steltlopers door het Oostelijk Mediterraan gebied en Centraal- en Oost-Europa. De resultaten zullen een beter inzicht verschaffen in o.a. vliegroutes en herkomstgebieden van steltlopers, en relaties tussen de voorjaarsroute (veelal oostelijk) en najaarsroute (meer westelijk, onder meer via de Waddenzee). Een onderdeel van het project is het ringen en kleurmerken van steltlopers in Egypte en Tunesië. Dit houdt in dat borst-, ondervleugel- en stuitveren geel worden geverfd in Egypte en rood in Tunesië. Bovendien wordt een gekleurde tape om de ring bevestigd.

Waarnemingen van gemerkte steltlopers kunnen worden gestuurd naar onderstaand adres. Graag datum, soort en waarnemingsplaats doorgeven, evenals gedetailleerde

informatie over plaats van kleurmerk en plaats (linker- of rechterpoot) en kleur van de tape. Nadere informatie over groepsgrootte, gedrag en soort-samenstelling van de groep is welkom. Waarnemers zullen worden geïnformeerd over de herkomst van hun waarneming en zullen worden genoemd in de publicatie voortvloeiend uit het project.

Stichting WIWO, p/a Vogelbescherming, Driebergseweg 16 c, 3708 JB Zeist

BMP-tellers gevraagd voor Ackerdijk

Voor het Vogelreservaat Ackerdijk, net ten noorden van Rotterdam, zoekt Vogelbescherming enkele enthousiaste waarnemers die op de BMP-manier een broedvogelinventarisatie willen uitvoeren. Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de beheerder van het reservaat, M. van der Klift (010-4706403).

Tekeningen gevraagd

Anderhalf jaar geleden heeft een oproep in SOVON-Nieuws om illustraties in te sturen het nodige resultaat geboekt. De stapel is in dank aanvaard, en momenteel zijn we nog steeds in het gelukkige bezit van een aardige collectie illustraties. Toch zou het prettig zijn over wat meer materiaal te beschikken. Bij rapportjes, verslagen, artikelen en uiteraard SOVON-Nieuws komen leuke vogelplaatjes immers altijd weer van pas. Daarom: wie goede zwart-wit pentekeningen op (wit papier) gemaakt heeft, en deze wil afstaan voor een goed doel, wordt vriendelijk uitgenodigd om een en ander te sturen naar SOVON-Nieuws, Postbus 81, 6573 ZH Beek-Ubbergen. Het mogen gerust tekeningen zijn die al eens elders gepubliceerd zijn (mits daartegen geen bezwaar van derden bestaat).

Artikelen in de maak

SOVON bereidt momenteel enkele overzichtsartikelen voor over het vroegere en huidige broedvoorke-